

arhitekton

Knjiga 2.

ARTRESOR NAKLADA

STUDIJE I MONOGRAFIJE
INSTITUTA ZA POVIJEST UMJETNOSTI
Knjiga 52.

Za izdavača

SILVA TOMANIĆ KIŠ

Za suizdavača

MILAN PELC

Urednica

KATARINA HORVAT-LEVAJ

Recenzentice

dr. sc. SANJA CVETNIĆ

dr. sc. JASMINKA NAJCER SABLJAK

Fotografije

PAOLO MOFARDIN

Oblikovanje

FRANJO KIŠ, ARTRESOR NAKLADA

Lektura i korektura

BOŽICA DRAGAŠ

Kazala

DAVID KIŠ

© ArTresor naklada, Zagreb 2018.

Nijedan dio ove knjige ne smije se umnožavati, fotokopirati te na bilo koji način pohranjivati ili reproducirati bez pismenog dopuštenja izdavača.

Sadržaj

Predgovor	9
1 Uvod	11
1.1. Pregled dosadašnjih istraživanja i literature	13
1.2. Prema novim spoznajama	16
2. Povijesne i crkvene okolnosti prve polovine 18. stoljeća na području današnje Đakovačko-osječke nadbiskupije	21
3. Naručitelji i mecene sakralne arhitekture	29
3.1. Crkveni naručitelji (biskupi i samostanski redovi)	32
3.1.1. Bosanski (đakovački) biskupi i đakovačko vlastelinstvo	32
3.1.2. Predstavnici Beogradske i Srijemske biskupije	34
3.1.3. Isusovci	36
3.1.4. Franjevci	38
3.1.5. Franjevci kapucini	40
3.2. Privatni naručitelji – veleposjednici iz redova europskog plemstva	41
3.2.1. Grofovi Veterani	41
3.2.2. Princ Eugen Savojski	42
3.2.3. Barun Petar II. Antun Hilleprand von Prandau	45
3.2.4. Grof Gosseau de Heneff	47
3.2.5. Obitelj Eltz	48
3.2.6. Kneževi Odiscalchi	50
3.3. Vojni naručitelji	52

3.3.1. Ascanio de Guadagni	52
3.2.2. Grof Guido von Starhemberg	52
3.4. Državni i općinski naručitelji	53
3.4.1. Dvorska komora	53
3.4.2. Gradska općina	54
4. Tipologija sakralne arhitekture na području Đakovačko-osječke nadbiskupije	55
<hr/>	
4.1. Tipske skupine – uvod	57
4.2. Longitudinalne crkve	59
4.2.1. Crkve sa svetištem užim i nižim od broda	59
4.2.2. Jednoprostorne crkve	69
4.2.3. Crkva s jednotravejnim brodom	76
4.2.4. Crkve s dvotravejnim brodom	78
4.2.5. <i>Wandpfeiler</i> -crkve (crkve s unutrašnjim zidnim stupcima)	83
4.2.6. Crkve s plitkim bočnim kapelama	92
4.3. Crkve centralnog tlocrta	99
4.3.1. Tlocrt u obliku izduženog oktogona	99
4.3.2. Izdvojeni primjer	103
5. Oblikovanje pročelja	107
<hr/>	
5.1. Pročelje s dva zvonika	110
5.2. Pročelje s integriranim središnjim zvonikom	112
5.3. Zvonik ispred pročelja crkve	118
5.4. Pročelje bez zvonika	128
6. Sakralna arhitektura Đakovačko-osječke nadbiskupije u srednjoeuropskom kontekstu	139
<hr/>	
7. Sakralna arhitektura Đakovačko-osječke nadbiskupije u kontekstu hrvatske barokne arhitekture	161
<hr/>	
8. Zaključak	179
<hr/>	

9. Katalog

187

9.1. Darda, župna crkva Rođenja sv. Ivana Krstitelja	189
9.2. Donji Miholjac, župna crkva sv. Mihaela arkandela	192
9.3. Đakovo, župna crkva Svih svetih	194
9.4. Ilok, grobljanska kapela sv. Roka	199
9.5. Luč, župna crkva sv. Marije Magdalene	200
9.6. Nijemci, župna crkva sv. Katarine	202
9.7. Nuštar, crkva Uzvišenja sv. Križa	206
9.8. Osijek, Gornji grad, samostanska kapucinska crkva sv. Jakova	211
9.9. Osijek, Gornji grad, kapela sv. Roka	214
9.10. Osijek, Gornji grad, grobljanska kapela sv. Ane	218
9.11. Osijek, Tvrđa, župna crkva sv. Mihaela	219
9.12. Osijek, Tvrđa, samostanska franjevačka crkva Uzvišenja sv. Križa	225
9.13. Osijek, Donji grad, župna crkva Preslavnog Imena Marijina	229
9.14. Osijek, Donji grad, kapela sv. Roka	234
9.15. Petrijevci, župna crkva sv. Petra	236
9.16. Piškorevci, župna crkva Preobraženja Isusova	239
9.17. Podolje, crkva sv. Ane	243
9.18. Slavonski Brod, samostanska franjevačka crkva Presvetog Trojstva	245
9.19. Slavonski Brod, crkva sv. Ane	250
9.20. Šarengrad, samostanska franjevačka crkva sv. Petra i Pavla	253
9.21. Topolje, crkva sv. Petra i Pavla	257
9.22. Valpovo, župna crkva Bezgrešnog začeca Blažene Djevice Marije	262
9.23. Valpovo, dvorska kapela Presvetog Trojstva	267
9.24. Viljevo, župna crkva sv. Andrije apostola	270
9.25. Vukovar, samostanska franjevačka crkva sv. Filipa i Jakova	273
9.26. Vukovar, kapela sv. Ivana Nepomuka	278
9.27. Vukovar, kapela sv. Roka	280
9.28. Zmajevac, župna crkva Našašća sv. Križa	282

10. Prilozi

285

10.1. Summary	287
10.2. Izvori i literatura	291
10.3. Životopis	308
10.4. Kazala	310
10.5. Zahvale	318
10.6. Ilustracije	319